

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI 2

KHOA GIÁO DỤC TIỂU HỌC

NGUYỄN KHÁNH HÒA

**TÌM HIỂU NHẬN THỨC CỦA PHỤ HUYNH VỀ
GIAI ĐOẠN KHỦNG HOẢNG TUỔI LÊN 3 Ở
TRẺ EM LỨA TUỔI MẦM NON**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC

Chuyên ngành: Tâm lí học

Người hướng dẫn khoa học

Th.S HOÀNG THỊ HẠNH

HÀ NỘI - 2014

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu đề tài “**Tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non**” tôi đã gặp phải một số khó khăn vì đây là lần đầu tiên nghiên cứu khoa học. Nhưng nhờ có sự hướng dẫn, chỉ bảo tận tình của Thạc sĩ **HOÀNG THỊ HẠNH**, cùng với sự giúp đỡ của các cô giáo và toàn thể phụ huynh trường Mầm non Phúc Thắng – Phúc Yên – Vĩnh Phúc, các thầy cô trong tổ bộ môn Tâm lí – Giáo dục đã giúp đỡ tôi hoàn thành khóa luận tốt nghiệp này.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ quý báu của các thầy cô.

Hà Nội, tháng 5 năm 2014

Sinh viên

Nguyễn Khánh Hòa

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan kết quả nghiên cứu đề tài “**Tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non**” là kết quả nghiên cứu của chính bản thân tôi dưới sự hướng dẫn trực tiếp của **TH. S. Hoàng Thị Hạnh**. Đề tài tôi nghiên cứu không trùng với bất kì đề tài nào của các tác giả khác. Nếu sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Hà Nội, tháng 5 năm 2014

Sinh viên

Nguyễn Khánh Hòa

MỤC LỤC

Mở đầu	1
Chương 1. Cơ sở lý luận	4
1.1. Nhận thức là gì?	4
1.2. Khủng hoảng tuổi lên 3 là gì?	4
1.3. Trẻ em mầm non là gì?	
1.4. Đặc điểm tâm lý trẻ 3 tuổi	5
1.4.1. Sự thay đổi hoạt động chủ đạo	5
1.4.2. Sự hình thành ý thức về bản thân	6
1.4.3. Đặc điểm của tư duy	7
1.4.4. Sự xuất hiện động cơ hành vi	9
Chương 2: Thực trạng nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	10
2.1. Một số nét khái quát về khách thể nghiên cứu	10
2.2. Nhận thức của các bậc phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	11
Chương 3: Một số tác động thử nghiệm nhằm nâng cao nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.....	31
3.1. Mục tiêu thử nghiệm	31
3.2. Nội dung thử nghiệm	31
3.2.1. Giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	31
3.2.2. Biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	32
3.2.3. Cách xử lí những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	33

3.2.4. Cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non	34
3.3. Tiến hành tác động	35
3.4. Kết quả của quá trình tác động	35
Kết luận và kiến nghị	45
Tài liệu tham khảo	47

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong cuộc đời mỗi con người được chia ra nhiều giai đoạn với những hoạt động chủ đạo khác nhau. Đối với trẻ lứa tuổi mầm non, cũng có những khoảng thời gian gắn với lứa tuổi mà ở đó, đưa đến sự thay đổi đáng kể trong tâm lý trẻ em. Nó có thể đưa đến sự phát triển như mong đợi hoặc những sang chấn về tâm lý mà biểu hiện rõ nhất đó là sự khó bảo, bướng bỉnh của trẻ em. Đó là giai đoạn lên ba tuổi. Các nhà tâm lý học gọi đây là “khủng hoảng giai đoạn tuổi lên 3”.

Khủng hoảng tuổi lên 3 là giai đoạn rất quan trọng đối với trẻ, trong giai đoạn này tâm lý trẻ thường không ổn định, trẻ thường bướng bỉnh, hỗn láo, ích kỷ,... chính vì thế rất cần sự chăm sóc, giáo dục của nhà trường và các bậc phụ huynh. Tuy nhiên vẫn còn một số đông phụ huynh chưa hiểu được tầm quan trọng của giai đoạn này. Họ xem những biểu hiện đó là những biểu hiện hết sức bình thường và không coi trọng, không để tâm xem xét, đa số cho rằng chỉ cần quan tâm đến việc ăn ngủ của trẻ là được. Điều này làm ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển tâm lý của trẻ em.

Bản thân tôi với tư cách là một giáo viên mầm non trong tương lai, tôi thấy mình cần tìm hiểu nhận thức của các bậc phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 để biết được nhận thức của họ đã đúng, đã phù hợp chưa, để từ đó góp ý cho các phụ huynh giúp họ biết và giáo dục trẻ tốt hơn để trẻ có thể phát triển toàn diện vì vậy tôi chọn đề tài **“Tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non”**.

2. Lịch sử nghiên cứu đề tài

Đã có rất nhiều các nhà giáo dục, tâm lý cũng như các văn bản của nhà nước nghiên cứu về nội dung khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ lứa tuổi mầm non và các khía cạnh của nó.

Theo V. Keler trong tác phẩm “ Về nhân cách trẻ 3 tuổi” đã nghiên cứu và ghi lại những hiện tượng cơ bản của khủng hoảng tuổi lên 3.

Ở Việt Nam mục tiêu cao cả của giáo dục gia đình được thể hiện ở chương IV – Quan hệ giữa cha mẹ và con, Điều 34 – Nghĩa vụ và quyền của cha mẹ trong luật hôn nhân và gia đình: “...giáo dục để con phát triển lành mạnh về thể chất, trí tuệ và đạo đức, trở thành người con hiếu thảo của gia đình, công dân có ích cho xã hội”.

Theo tác giả Nguyễn Ánh Tuyết: Nếu được giáo dục đúng đắn, nếu được người lớn kịp thời nhận thấy những khả năng mới của trẻ và thỏa mãn nhu cầu muốn độc lập tự chủ của nó và tạo ra những hình thức hoạt động mới, những quan hệ mới với người lớn thì sự khủng hoảng sẽ được rút ngắn và vượt qua một cách nhẹ nhàng[6; 208]

Tuy nhiên, vấn đề tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non thì chưa có ai nghiên cứu.

3. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu nhận thức của các bậc phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên ba ở trẻ em lứa tuổi mầm non, từ đó đưa ra những kiến nghị phù hợp giúp cho phụ huynh nâng cao hiểu biết, nhận thức về tâm lý trẻ em nói chung và khủng hoảng tuổi lên 3 nói riêng.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

a. Đối tượng nghiên cứu

- Nhận thức của phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3

b. Phạm vi nghiên cứu.

- Phụ huynh có con trong độ tuổi 3 – 4 tuổi ở khu vực Phúc Thắng – Vĩnh Phúc.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu lý luận: Tổng quan những vấn đề liên quan đến tâm lý trẻ em

- Xây dựng hệ thống câu hỏi điều tra và tiến hành điều tra.
- Phát hiện thực trạng nhận thức của các bậc phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 ở mầm non.
- Đề xuất một số tác động thử nghiệm nhằm nâng cao nhận thức của phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em mầm non.

6. Giả thuyết khoa học

Hiện nay có nhiều bậc phụ huynh có con từ 3 - 4 tuổi đã ý thức được về khủng hoảng tuổi lên 3. Song do điều kiện kinh tế, do trình độ, cách sống và sinh hoạt của từng gia đình là khác nhau nên nhiều bậc phụ huynh chưa nhận thức đầy đủ về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ. Tuy nhiên, nếu họ được tư vấn và cung cấp những kiến thức khoa học về giai đoạn này họ sẽ biết chăm sóc, giáo dục trẻ bằng những nội dung và biện pháp đúng đắn nhằm giúp trẻ phát triển toàn diện.

7. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn của đề tài

Việc tìm hiểu nhận thức của các bậc phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 ở mầm non là rất quan trọng và cần thiết. Trên cơ sở tìm hiểu ta sẽ phát hiện ra những nhận thức tích cực và tiêu cực của các bậc phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 ở mầm non. Từ đó, tư vấn những nội dung giáo dục đúng đắn, phù hợp giúp các bậc phụ huynh nuôi dạy con đúng khoa học tạo cơ sở để trẻ phát triển toàn diện.

8. Phương pháp nghiên cứu chủ yếu

- Phương pháp điều tra
- Phương pháp trò chuyện
- Phương pháp phân tích kết quả.
- Phương pháp tổng kết kinh nghiệm.
- Phương pháp khảo sát thống kê

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN

1.1. Nhận thức là gì

Để phản ánh hiện thực khách quan, con người không chỉ bày tỏ thái độ của mình mà trước hết là nhận thức về thế giới đó. Để có được cách chăm sóc cho trẻ được tốt nhất giúp trẻ phát triển tốt về mọi mặt nhất là về mặt tâm lý của trẻ thì trước hết các bậc phụ huynh phải nhận thức được các giai đoạn phát triển, các biểu hiện về tâm lý của trẻ. Những hiện tượng tâm lý của con người (cảm giác, tri giác, tư duy...) nhằm phản ánh hiện thực khách quan, gọi là hoạt động nhận thức của con người. Hoạt động này mang lại những sản phẩm khác nhau về hiện thực khách quan (hình ảnh, hình tượng, biểu tượng, khái niệm). Nhận thức là một trong ba mặt cơ bản của đời sống tâm lý con người.

Theo quan điểm triết học Mac – Lênin, nhận thức là quá trình phản ánh biện chứng hiện thực khách quan vào trong bộ óc của con người, có tính tích cực, năng động sáng tạo, trên cơ sở thực tiễn.[1; 25]

Còn theo “Từ điển bách khoa Việt Nam”, nhận thức là quá trình biện chứng của sự phản ánh thế giới khách quan trong ý thức con người, nhờ đó con người tư duy và không ngừng tiến đến khách thể [1; 224].

1.2. Khủng hoảng tuổi lên 3 là gì

Quá trình phát triển của trẻ mầm non rất đa dạng và phức tạp, trong những năm đầu đời sự phát triển diễn ra mạnh mẽ cả về tâm và sinh lí. Đến những độ tuổi khác nhau thì những biểu hiện cũng khác nhau, trong độ tuổi ấu nhi các hoạt động vẫn còn phụ thuộc rất nhiều vào người lớn, bố mẹ xúc cơm cho, mặc quần áo, rửa mặt... Nhưng đến tuổi mẫu giáo bé, trẻ đòi tự mình làm tất cả mọi việc, ngang ngạnh, bướng bỉnh, hỗn láo, đây cũng là mốc tâm lí quan trọng của trẻ, các nhà tâm lí học gọi đây là giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3.

Theo từ điển Tiếng Việt: “Khủng hoảng là tình trạng rối loạn, mất cân bằng, ổn định do nhiều mâu thuẫn chưa được giải quyết”.

Khủng hoảng tuổi lên 3 là khủng hoảng tâm lí ở giai đoạn trẻ lên 3 tuổi do sự phát triển nhanh, mạnh về tâm lí lẫn sinh lí. Từ đó dẫn đến tình trạng rối loạn, mất cân bằng ở trẻ do nhiều mâu thuẫn chưa được giải quyết. Cụ thể là mâu thuẫn giữa nhu cầu làm người lớn với khả năng thực tế của trẻ.

1.3. Trẻ em mầm non là gì

- *Trẻ em là gì?*

Theo “Hiệp ước về Quyền Trẻ em” của Liên hợp quốc: “Trẻ em là mọi con người dưới tuổi 18 trừ khi theo luật có thể áp dụng cho trẻ em, tuổi trưởng thành được quy định sớm hơn”.

Theo “Điều 1, Luật bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em” quy định: “Trẻ em là công dân Việt Nam dưới mười sáu tuổi”.

- *Trẻ em mầm non là gì?*

Theo “Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non” của Nguyễn Ánh Tuyết: “Trẻ em lứa tuổi mầm non là từ lọt lòng đến 6 tuổi” [6; 12]

1.4. Đặc điểm tâm lí trẻ 3 tuổi

1.4.1. Sự thay đổi hoạt động chủ đạo

Khi trẻ lên 3 tuổi, ở trẻ xuất hiện một mâu thuẫn, đó là mâu thuẫn giữa một bên là tính độc lập đang được phát triển mạnh, muốn tự mình làm tất cả mọi việc như người lớn, với một bên là khả năng còn quá non yếu của trẻ, không thể làm được những việc của người lớn. Trẻ không thể nấu ăn như mẹ, không thể lái xe như bố, dạy học như cô giáo... Để giải quyết mâu thuẫn này thì trò chơi đóng vai theo chủ đề (ĐVTCD) đã xuất hiện giúp trẻ có thể thỏa mãn nhu cầu làm người lớn.

Ở tuổi ấu nhi hoạt động chủ đạo của trẻ là hoạt động với đồ vật, trẻ chỉ hí hoáy chơi với những chiếc ô tô, những hình ghép một mình mà không quan

tâm để ý đến những bạn khác, nếu có nhóm chơi thì cũng chỉ ngồi cạnh nhau mà không cần biết các bạn bên cạnh mình chơi gì. Nhưng từ khi xuất hiện trò chơi ĐVTCD mô phỏng lại cuộc sống của người lớn thì việc chơi một mình không thỏa mãn được nhu cầu của trẻ nữa. Trẻ phải hoạt động cùng nhau như việc làm cô giáo không thể chơi một mình, cần phải có học sinh, bác sĩ cần có bệnh nhân, người lái tàu cần có hành khách... phải kết hợp cùng nhau để tạo ra những hoạt động sao cho giống như người lớn. Như vậy, hoạt động chủ đạo của trẻ đã có bước tiến mới từ hoạt động với đồ vật sang hoạt động vui chơi, tuy còn sơ khai nhưng nó đã tạo ra tính độc đáo trong sự phát triển tâm lý của trẻ.

1.4.2. Sự hình thành ý thức về bản thân

Ý thức về bản thân (còn gọi là ý thức bản ngã hay cái “tôi” của một người) đã chớm xuất hiện từ cuối tuổi ấu nhi khi trẻ tách mình ra khỏi những người xung quanh để nhận ra chính mình. Nhưng ý thức về bản thân của trẻ cuối tuổi ấu nhi còn rất mờ nhạt, trẻ chưa phân biệt được đâu là mình và đâu là người khác. Nhiều trẻ trong độ tuổi này còn không biết được mình tên gì, mấy tuổi, mình là con trai hay con gái nữa.

Cùng với sự lớn lên, việc tiếp xúc của trẻ với thế giới bên ngoài được mở rộng. Do đó trẻ biết được nhiều điều cả về tự nhiên và con người. Trẻ biết được cây hoa có hoa, lá rất đẹp, biết con cá bơi dưới nước... Điều quan trọng là trẻ đã bắt đầu tìm hiểu thế giới của con người và dần phát hiện ra xung quanh trẻ có rất nhiều mối quan hệ chằng chịt giữa con người với con người. Những mối quan hệ này rất khó hiểu đối với trẻ, trẻ rất muốn khám phá ra những mối quan hệ ấy, nhập vào đó để làm người lớn. Trò chơi ĐVTCD đã giúp trẻ một cách hiệu quả nhất để thực hiện điều này.

Khi tham gia vào trò chơi, điều quan trọng là trẻ phát hiện ra mình trong nhóm bạn cùng chơi, để từ đó có dịp đối chiếu so sánh những bạn cùng chơi với bản thân mình. Trẻ thấy được vị trí của mình trong nhóm chơi, khả

năng của mình so với các bạn để từ đó phải điều chỉnh hành vi của mình sao cho phù hợp với mục đích chơi. Tất cả những điều này sẽ giúp trẻ nhận ra chính mình.

Độ tuổi mẫu giáo bé là điểm khởi đầu của sự hình thành ý thức bản ngã, chính vì thế mà trong ý thức còn mang đặc điểm tự kỷ (lấy mình làm trung tâm). Trẻ luôn muốn mọi thứ phải theo ý mình, muốn tự rửa tay mà không cần bố mẹ giúp, tự xúc cơm ăn,... Ở độ tuổi này trẻ còn mang tính chủ quan ngây thơ, trẻ chưa phân biệt được rõ đâu là ý muốn chủ quan của mình và đâu là tính chất khách quan của sự vật. Vì thế trẻ thường đòi làm những việc rất vô lý như đòi lấy cái thuyền trong hộp tắm thủy tinh mà không biết rằng nếu lấy được cái thuyền đó thì phải đập vỡ hộp tắm. Điều này càng chứng tỏ rằng trẻ chưa nhận ra quy luật khách quan của sự vật nên đem ý muốn chủ quan của mình gán cho sự vật xung quanh.

Ở trẻ 3 tuổi còn chưa nhận rõ đâu là ý muốn, nhu cầu chủ quan của mình với những quy định, những luật lệ, những quy tắc trong xã hội, do đó trẻ thường đòi hỏi những điều mà người lớn không đáp ứng được. Chẳng hạn khi đến lớp học trẻ cứ đòi mang đồ chơi ở lớp về nhà mà không cần biết quy định ở trường mầm non, hay có trẻ cứ đòi mẹ mua bằng được đồ chơi mà không cần biết trong túi mẹ có tiền hay không.

Để trẻ nhận thấy rõ ý muốn chủ quan của mình với các quy tắc luật lệ trong xã hội cần phải cho trẻ năng hoạt động, cọ sát với thế giới đồ vật, đồng thời cần cho trẻ giao lưu rộng rãi với nhiều người trong xã hội cũng như ở gia đình và trường mầm non.

1.4.3. Đặc điểm của tư duy

Ở tuổi ấu nhi tư duy của trẻ là trực quan hành động, do trẻ hoạt động chủ yếu với đồ vật. Khi lên 3 tuổi tư duy của trẻ đã có một bước ngoặt quan trọng. Đó là sự chuyển tư duy từ bình diện bên ngoài vào bên trong mà thực

chất đó là việc chuyển những hành động bên ngoài thành những hành động bên trong theo cơ chế nhập tâm. Có nghĩa là chuyển từ tư duy trực quan hành động sang tư duy trực quan - hình tượng.

Tư duy của trẻ mẫu giáo bé đã đạt tới ranh giới tư duy trực quan – hình tượng nhưng các hình tượng và biểu tượng trong đầu trẻ vẫn còn gắn liền với hành động vật chất bên ngoài. Chỉ ở cuối tuổi mẫu giáo bé và trong những trường hợp thật đơn giản thì trẻ mới dùng tư duy trực quan – hình tượng. Chẳng hạn, khi hỏi trẻ: Hòn bi ném xuống nước sẽ nổi hay chìm? Trẻ sẽ trả lời là “nổi”. Vì sao? Bé trả lời: “Vì cháu thấy quả bóng ném xuống nước cũng nổi”. Từ đó ta thấy rằng việc trẻ giải câu đó là dựa vào những biểu tượng cũ, tức là sử dụng tư duy trực quan – hình tượng.

Tư duy của trẻ mẫu giáo bé còn gắn liền với xúc cảm và ý muốn chủ quan. Trẻ chưa nhận ra được rằng những ý nghĩ, những ý muốn trong tâm trí của mình chỉ là hình ảnh hay tượng trưng của sự vật bên ngoài, vì đối với trẻ những hình tượng trong đầu cũng chính là sự vật. Ranh giới giữa ý nghĩ của mình và ý nghĩ của người chưa rõ ràng.

Tư duy của trẻ bị tình cảm chi phối rất mạnh, thể hiện ở chỗ, trẻ chỉ suy nghĩ về những điều mà trẻ thích và dòng suy nghĩ thường bị cuốn hút vào ý thích riêng của mình, bất chấp cả tác động khách quan. Chẳng hạn, một em bé đi chơi cùng mẹ muốn mua búp bê, khi mẹ hỏi: “Con ăn kem hay bánh?”, em bé trả lời ngay: “Con muốn mua búp bê”. Ý muốn mua búp bê đã chiếm hết tâm trí của bé, bé không để ý mẹ đang hỏi mình cái gì nữa.

Trẻ mẫu giáo bé có cách nhìn nhận sự việc theo lối trực quan toàn bộ có nghĩa là trước một sự vật nào đó trẻ nhận ra ngay, chớp lấy rất nhanh một hình ảnh tổng thể chưa phân chia ra thành các bộ phận. Chẳng hạn, giữa nhiều chiếc xe đạp hỏi trẻ đâu là xe của bố thì trẻ chỉ được nhưng hỏi vì sao thì trẻ không trả lời được. Trẻ không nhận ra những mối liên quan giữa các chi tiết

bộ phận trong một sự vật. Mỗi chi tiết, mỗi bộ phận để lại trong trí óc trẻ như một biểu tượng hỗn thể, tách biệt, tự tại.

1.4.4. Sự xuất hiện động cơ hành vi

Trong thời kì ấu nhi hành vi của trẻ mang tính bột phát, đến tuổi mẫu giáo hành vi đã chuyển sang hành vi mang tính xã hội hay mang tính nhân cách. Phần nhiều hành động của trẻ mẫu giáo bé còn giống với hành động của trẻ ấu nhi. Cùng với thời gian hành vi của trẻ có sự biến đổi rất quan trọng. Đó là nảy sinh động cơ.

Đầu tiên đó là những động cơ gắn liền với ý thích muốn được như người lớn. Nguyên vọng này biến động cơ dẫn trẻ đến việc hòa mình vào các vai trong những trò chơi ĐVTCD.

Những động cơ gắn liền với quá trình chơi có tác động mạnh mẽ thúc đẩy hành vi của trẻ. Chúng ta thấy rằng trẻ ham chơi không phải vì kết quả của trò chơi mang lại mà chính là quá trình chơi đã làm cho trẻ thích thú. Một việc nào đó trẻ hành động rất khó khăn nhưng nếu hành động đó vẫn mang tính chất vui chơi thì trẻ sẽ thực hiện dễ dàng hơn. Động cơ này làm cho toàn bộ hành vi của trẻ mang một sắc thái riêng mà đó cũng là một nét độc đáo của tuổi mẫu giáo. Trẻ có thể biến mọi việc nghiêm chỉnh thành trò chơi.

Động cơ làm cho người lớn vui lòng và yêu mến cũng bắt đầu xuất hiện và đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy trẻ thực hiện những hành vi tích cực. Trẻ mẫu giáo bé thường rất thích được bố mẹ, cô giáo và những người xung quanh khen ngợi, yêu thương mình. Trẻ thường cố gắng làm việc tốt để được khen, được yêu mến. Trẻ thường nói: “Con không khóc nè để mẹ yêu, con tự xúc ăn mới ngoan”... Trong điều kiện giáo dục đúng đắn thì loại động cơ này sẽ được phát triển mạnh ở các giai đoạn sau lứa tuổi mẫu giáo. Đó là cốt lõi trong nền tảng đạo đức của nhân cách con người tương lai.

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG NHẬN THỨC CỦA PHỤ HUYNH VỀ GIAI ĐOẠN KHỦNG HOẢNG TUỔI LÊN 3 Ở TRẺ EM LỨA TUỔI MẦM NON

2.1. Một số nét khái quát về khách thể nghiên cứu

Trong thời gian thực tập tại trường mầm non Phúc Thắng - Vĩnh Phúc, tôi đã có điều kiện tiếp xúc, trò chuyện với các bậc phụ huynh có con trong độ tuổi 3 – 4 tuổi ở khu vực này. Phần lớn phụ huynh ở đây là nông dân, công nhân, một số ít là bộ đội, giáo viên và các nghề tự do khác. Vì vậy nên trình độ nhận thức của họ về các giai đoạn phát triển tâm lí của trẻ đặc biệt là khủng hoảng tuổi lên 3 cũng khác nhau và còn nhiều hạn chế. Cũng có những phụ huynh đã cố gắng thu xếp công việc, giành thời gian chăm sóc, quan tâm con nhưng do các yếu tố công việc khiến họ không thể nắm rõ được các thời kì khủng hoảng về tâm lí của trẻ. Đối với các phụ huynh là nông dân do tính chất công việc vất vả nên buổi tối khi đi làm về khiến họ luôn cảm thấy mệt mỏi và không quan tâm chăm sóc tới con nhiều. Còn các bậc phụ huynh là công nhân thì phải làm theo ca. Có khi con đi học thì bố mẹ ở nhà, khi con ở nhà thì bố mẹ lại đi làm nên cũng không có nhiều thời gian bên con, chăm sóc con. Do vậy, có rất nhiều người nhờ người quen gửi con ở trường từ sáng, đến chiều lại nhờ người khác đón về. Điều này có ảnh hưởng không nhỏ đến mối quan hệ cha mẹ và con cái. Và cha mẹ cũng không phát hiện kịp thời những diễn biến tâm sinh lí của con để kịp thời chỉnh sửa, tác động cho phù hợp.

Hơn nữa trình độ nhận thức cũng là một nguyên nhân của việc nhiều phụ huynh để con “Tự lớn” mà không chú ý đến giáo dục nhiều. Rất nhiều phụ huynh chưa nhận thức hết được tầm quan trọng của giai đoạn này đối với sự phát triển của trẻ.

Thời gian thực tập tôi cũng đã tìm hiểu, trò chuyện với trẻ 3 – 4 tuổi khu vực này, tôi thấy rằng các trẻ ở đây có đặc điểm tâm sinh lí khác với những trẻ ở khu vực nông thôn hay thành phố. Ở đây, điều kiện sống của người dân cũng khá giả nên trẻ được bố mẹ chăm lo về đời sống vật chất. Trẻ ở khu vực này còn có khả năng tự phục vụ, ý thức tự giác cao. Ở lớp trẻ biết giúp đỡ cô những công việc vừa sức như thu dọn đồ dùng, đồ chơi, trẻ biết tự cất dép gọn gàng. Trong giờ ăn, trẻ biết tự xúc ăn, biết tự giác đi vệ sinh trước khi ngủ. Song còn một vấn đề cần lưu ý do đặc điểm của địa phương ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ nên trẻ khu vực này nói ngọng l – n rất nhiều.

Những thực trạng trên có ảnh hưởng lớn đến sự phát triển của trẻ. Để tìm hiểu rõ hơn nhận thức của các bậc phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở mầm non, tôi đã tiến hành điều tra, trưng cầu ý kiến của họ và đã thu được những kết quả nhất định.

2.2. Nhận thức của các bậc phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

Để tìm hiểu thực trạng của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non, tôi đã đưa ra hệ thống câu hỏi trong phiếu trưng cầu ý kiến để phụ huynh lựa chọn bày tỏ, thể hiện quan điểm của mình, đồng thời trò chuyện giúp họ tiếp cận với những tài liệu giáo dục để họ có được những nội dung, phương pháp giáo dục con thật đúng đắn.

Tiến hành điều tra ý kiến phụ huynh có con ở độ tuổi 3 – 4 tuổi. Tổng số phiếu điều tra là 60 phiếu. Sau khi tiến hành điều tra nhằm tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non, kết quả thu được như sau:

Bảng 1: Nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

Câu hỏi	Phương án trả lời	Số ý kiến	Tỉ lệ %
1. Anh (chị) có nghe đến “Khủng hoảng tuổi lên 3” bao giờ chưa?	A. Đã có nghe	53	88,33
	B. Chưa nghe	7	11,67
2. Anh (chị) có biết con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không?	A. Không biết	7	11,67
	B. Có biết	53	88,33
3. Theo anh (chị) giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lý của trẻ không?	A. Không ảnh hưởng.	7	11,67
	B. Có ảnh hưởng	53	88,33
4. Theo anh (chị) giai đoạn này có quan trọng không?	A. Không	7	11,67
	B. Có	53	88,33

Đối với trẻ sự quan tâm, chăm sóc của người lớn là rất quan trọng, đặc biệt là của bố mẹ. Và để chăm sóc cho con một cách chu đáo, giúp con phát triển tốt nhất về mặt thể chất và tâm lý thì hơn ai hết, bố mẹ phải hiểu rõ được các giai đoạn phát triển tâm lý của trẻ để từ đó giúp trẻ phát triển tốt hơn về mọi mặt.

Khi được hỏi: “*Anh (chị) đã bao giờ nghe đến khủng hoảng tuổi lên 3 chưa?*”. Đã có rất nhiều ý kiến khác nhau. Có 53 phụ huynh chiếm 88,33 % chọn đáp án đã nghe đến giai đoạn này. Qua tìm hiểu tôi được biết hầu hết các phụ huynh này là giáo viên, công nhân viên chức nhà nước do đó họ có điều kiện tiếp xúc với các kiến thức về tâm lý, họ có nhận thức tốt về giai đoạn này.

Có 7 phụ huynh trong tổng số 60 phụ huynh cho rằng họ chưa nghe nói đến giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 bao giờ. Theo kết quả tìm hiểu về các gia

đình này thì thấy rằng những phụ huynh này là nông dân, công nhân, họ thường xuyên phải làm việc vất vả hoặc là theo ca nên không có thời gian và điều kiện để tiếp xúc với các nguồn thông tin.

Khủng hoảng tuổi lên 3 là giai đoạn quan trọng trong quá trình phát triển tâm lí của trẻ. Nhưng không phải phụ huynh nào cũng nhận thức được điều này. Khi được hỏi: “*Anh chị có biết con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không?*”. Có 53 phụ huynh chiếm 88,33 % biết rằng con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Cho thấy rằng đây là những phụ huynh luôn quan tâm, chăm sóc cho con, luôn tìm hiểu về những đặc điểm tâm lí của trẻ để nắm được những giai đoạn phát triển của trẻ.

Cũng với câu hỏi này có 7 phụ huynh chiếm 11,67 % nói rằng không biết con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Được biết rằng hầu hết những phụ huynh này là công nhân, họ phải đi làm theo ca nên không có thời gian tìm hiểu và quan tâm đến trẻ, trong đó có một trường hợp bố mẹ li hôn, trẻ ở với ông bà. Cũng thông cảm cho những phụ huynh này vì điều kiện công việc và hoàn cảnh khiến họ không có thời gian để quan tâm đến con.

Đối với trẻ, mọi tác động, mọi sự thay đổi đều có ảnh hưởng nhất định đến tâm lí của trẻ. Bố mẹ cần phải có những hiểu biết nhất định về thời gian, thời điểm của những giai đoạn phát triển tâm lí từ đó có những tác động tốt. Đồng thời phải hiểu được tầm quan trọng của nó để có tác động phù hợp.

Khi được hỏi: “*Theo anh (chị) giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lí của trẻ không?*” Có 53 phụ huynh chiếm 88,33 % , cho rằng giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lí của trẻ. Cho thấy rằng đây là những phụ huynh đã quan tâm và có nhận thức tốt về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Có phụ huynh tâm sự rằng: “Tôi đã tìm hiểu nhiều trên mạng cũng như sách báo và biết được rằng giai đoạn này có ảnh hưởng rất lớn đến tâm lí của trẻ, nó là bước ngoặt hình thành nên nhận thức của trẻ”. Trái với những ý kiến trên có 7 phụ

huynh cho rằng giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không có ảnh hưởng gì đến tâm lí của trẻ. Đây là những phụ huynh rất bận rộn họ không có thời gian để chăm sóc, quan sát trẻ, vì thế họ không nhận ra những thay đổi về biểu hiện tâm lí ở trẻ. Mặt khác, đây là những phụ huynh còn thiếu hiểu biết về những kiến thức tâm lí, họ cho rằng chỉ cần con khỏe mạnh, tăng cân nặng, chiều cao bình thường là được.

Câu hỏi thứ 4: *“Theo anh (chị) giai đoạn này có quan trọng không?”*. Có 53 phụ huynh chiếm 88,33 % cho rằng giai đoạn này rất quan trọng. Trái lại có 7 phụ huynh chiếm 11,67 % cho rằng giai đoạn này không quan trọng. Các phụ huynh này cho rằng việc quan trọng là trẻ phát triển tốt về mặt thể chất cân nặng, chiều cao, còn những vấn đề về tâm lí là do “trời sinh”.

Qua 4 câu hỏi trên đã cho thấy phần lớn các bậc phụ huynh đã nhận thức và biết về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và tầm quan trọng của nó đối với sự phát triển tâm lí của trẻ. Tuy nhiên, vẫn còn một vài phụ huynh chưa biết đến giai đoạn này cũng như tầm quan trọng của nó với sự phát triển của trẻ. Những phụ huynh này nên dành nhiều thời gian hơn nữa để hoàn thiện nhận thức của mình về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và cũng cần phải dành nhiều thời gian hơn nữa để quan tâm đến con mình giúp con có thể phát triển một cách đầy đủ và toàn diện nhất.

Bảng 2: Nhận thức của phụ huynh về các biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

Câu hỏi	Phương án trả lời	Số ý kiến	Tỉ lệ %
1. Anh (chị) thấy vào tuổi này trẻ có gì khác về tâm lí không?	A. Có	53	88,33
	B. Không	5	8,33
	C. Không quan tâm.	2	3,34

2. Anh (chị) có chú ý đến những biểu hiện của trẻ không?	A. Có B. Không C. Đôi khi.	55 0 5	91,67 0 8,33
3. Theo anh (chị) khủng hoảng tuổi lên 3 có những biểu hiện nào sau đây?	A. Ngang nghạnh, bướng bỉnh. B. Chuyên quyền C. Muốn khẳng định mình. D. Cả 3 ý trên.	1 1 1 57	1,67 1,67 1,67 95
4. Anh (chị) thấy trẻ có nhu cầu muốn làm những việc của người lớn không?	A. Không B. Có	0 60	0 100
5. Khi trẻ đòi mua đồ mà không được đồng ý, anh (chị) thấy trẻ có biểu hiện như thế nào?	A. Bỏ đi không đòi nữa. B. Đòi mua cái khác. C. Khóc, ăn vạ, đòi mua bằng được.	2 1 57	3,33 1,67 95
6. Khi anh (chị) bắt trẻ làm một việc mà trẻ không muốn làm: Rửa tay, tắm...Anh (chị) thấy biểu hiện của trẻ như thế nào?	A. Làm theo lời bố mẹ B. Bỏ đi chỗ khác C. Khóc, chống đối không muốn làm.	2 0 58	3,33 0 96,67
7. Anh (chị) có thấy những biểu hiện hỗn láo ở trẻ không?	A. Có B. Không	59 1	98,33 1,67

Qua bảng thống kê số liệu của các phụ huynh đã cho thấy rằng hầu hết các bậc phụ huynh đã nắm được những biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng

tuổi lên 3 ở trẻ và cũng vẫn còn một vài phụ huynh vẫn chưa mấy quan tâm đến những biểu hiện này, cụ thể như sau:

Với câu hỏi thứ nhất: “*Anh (chị) thấy vào tuổi này trẻ có gì khác về tâm lí không?*”. Có 53 phụ huynh chiếm 88,33 % cho rằng họ có thấy những thay đổi về tâm lí của trẻ. Cho thấy đây là những phụ huynh luôn quan tâm đến con, dành nhiều thời gian để chăm sóc, quan sát con. Điều này sẽ giúp trẻ phát triển một cách tốt nhất đặc biệt về mặt tâm lí.

Bên cạnh đó có 5 phụ huynh chiếm 8,33 % nói rằng không nhận thấy sự khác biệt nào về tâm lí của trẻ. Qua tìm hiểu tôi được biết đây là những phụ huynh phải làm việc theo ca, có khi buổi sáng con đi học, bố mẹ ở nhà, buổi chiều khi con đi học về bố mẹ lại đi làm. Chính những yếu tố, tính chất công việc khiến những phụ huynh này không có thời gian, điều kiện để chăm sóc con, nhận thấy những thay đổi về tâm lí của con.

Cũng với câu hỏi này, có 2 phụ huynh tức là 3,34 %, nói rằng không quan tâm đến những thay đổi về tâm lí của trẻ. Đây là 2 phụ huynh có thói quen uống rượu và say xỉn, những phụ huynh này thường thờ ơ, không chú ý đến trẻ. Trẻ nhỏ và đặc biệt là trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 cần được cha mẹ quan tâm hơn bao giờ hết, trẻ cần có cha mẹ uốn nắn, chỉnh sửa những hành vi, hành động cho phù hợp để trẻ phát triển tốt hơn.

Khủng hoảng tuổi lên 3 là giai đoạn rất quan trọng đối với trẻ, nó ảnh hưởng rất lớn đến tâm lí của trẻ. Và ảnh hưởng với mức độ như thế nào phụ thuộc rất nhiều vào sự quan tâm chăm sóc của người thân, đặc biệt là cha mẹ. Nhưng do tính chất công việc mà một số phụ huynh không thường xuyên gần con và chú ý đến con được, những phụ huynh này cũng cần sắp xếp thời gian hợp lí để chăm sóc cho trẻ được đầy đủ và tốt hơn cả về vật chất và tinh thần.

Khi được hỏi: “*Anh (chị) có chú ý đến những biểu hiện của trẻ không?*”. Có 55 trong tổng số 60 phụ huynh, chiếm 91,67 % chọn đáp án là

có chú ý đến những biểu hiện của trẻ. Điều này cho thấy rằng những phụ huynh này đã có nhận thức đúng đắn về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và luôn dành thời gian để quan sát những biểu hiện của trẻ để có cách xử lý cho phù hợp. Bên cạnh đó có 5 phụ huynh chiếm 8,33 % chọn phương án đôi khi họ chú ý đến những biểu hiện của trẻ. Những phụ huynh này nói rằng họ không có nhiều thời gian bên con do công việc của họ rất bận, họ thường gửi con ở nhà ông bà chỉ đến cuối tuần mới đón về. Theo quan sát trên lớp tôi thấy những trẻ này thường hay ương bướng, khóc nhiều hơn những trẻ khác, có lẽ do ông bà luôn chiều cháu nên trẻ mới như vậy.

Với câu hỏi thứ 3: *“Theo anh (chị) khủng hoảng tuổi lên 3 có những biểu hiện nào sau đây ?”*. Có 1 ý kiến cho rằng biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 là chuyên quèn. Có 1 phụ huynh cho rằng biểu hiện là ngang ngạnh, bướng bỉnh. Và có 1 ý kiến khác cho rằng biểu hiện là trẻ muốn khẳng định mình. Phụ huynh của cháu Phương Nam chia sẻ: *“Có lần chị cho Nam uống sữa nhưng Nam nhất định không uống vừa khóc, ăn vạ lại còn cầm hộp sữa ném đi luôn”*. Phụ huynh của cháu Hiểu Minh nói : *“Khi thấy mẹ cho em bé ăn, Minh nhất quyết đòi bế em và cho em ăn như mẹ... Cả 3 ý kiến trên đều là những ý kiến đúng tuy nhiên đó chỉ là một trong số những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3. Có đến 57 phụ huynh chiếm 95 % lựa chọn phương án tất cả các ý trên, cho thấy rằng đây là những người có trình độ nhận thức sâu rộng và luôn quan tâm, chú ý đến sự phát triển toàn diện của trẻ.*

Với câu hỏi thứ 4: *“Anh (chị) thấy trẻ có nhu cầu muốn làm những công việc của người lớn không?”*. Không có phụ huynh nào chọn phương án là không, mà 100% phụ huynh chọn phương án là có. Phụ huynh của cháu Việt Hoàng nói khi thấy bố sửa xe máy, Hoàng cũng cầm cà lê, kim vặn ốc như bố. Tất cả những phụ huynh khác đều đồng ý như vậy. Cho thấy rằng hầu hết các phụ huynh đã có nhận thức tốt về biểu hiện này của trẻ, trong giai

đoạn này cha mẹ cần hiểu được những biểu hiện để từ đó có những cách ứng xử cho phù hợp, điều này sẽ ảnh hưởng rất lớn đến tâm lí của trẻ.

Khi được hỏi: “*Khi trẻ đòi mua đồ mà không được đồng ý, anh (chị) thấy trẻ có biểu hiện như thế nào?*”. Có 57 phụ huynh chiếm 95 % nói rằng họ thấy trẻ khóc lóc đòi mua bằng được. Qua tìm hiểu tôi được biết đây là những phụ huynh có thời gian và điều kiện chăm sóc con. Họ thấy được những biểu hiện khác của con. Có phụ .huynh nói : “ Khi ở tuổi nhà trẻ, trẻ đòi mua đồ chơi mà bố mẹ không cho, trẻ chỉ khóc một lát rồi quên ngay, nhưng đến độ tuổi này trẻ khóc ăn vạ, còn đòi mua bằng được”. Những phụ huynh này biết được con mình sẽ có những biểu hiện như vậy nên họ có những biện pháp nhất định để giáo dục trẻ.

Có 2 phụ huynh chiếm 3,33 % chọn phương án khi đòi mua đồ chơi mà không được trẻ sẽ bỏ đi, không đòi nữa. Đây là những phụ huynh ít khi đưa con đi mua sắm và rất nghiêm khắc. Họ nói nếu họ không đồng ý mà trẻ đòi họ sẽ quát, phạt. Nhiều lần như vậy nếu bố mẹ không đồng ý là trẻ sẽ bỏ đi ngay. Những phụ huynh này không phải là không quan tâm đến con mà quan tâm chưa đúng cách. Chính điều này làm cho trẻ không giám làm theo ý muốn của mình, điều này đã kìm hãm những mong muốn của trẻ và còn ảnh hưởng đến cả tính cách của trẻ. Cũng với câu hỏi này có 1 phụ huynh chọn phương án là bỏ đi chỗ khác. Đây là phụ huynh phải đi công tác thường xuyên nên không quan sát, ko nắm được những biểu hiện của con trong giai đoạn này.

Đối với câu hỏi thứ 6: “*Khi anh (chị) bắt trẻ làm những việc mà trẻ không muốn làm như: rửa tay, tắm...anh (chị) thấy biểu hiện của trẻ như thế nào?*”. Có 58 phụ huynh thấy rằng trẻ sẽ khóc, chống đối không muốn làm. Những phụ huynh này chia sẻ rằng thấy trẻ thường xuyên khóc ăn vạ khi bố mẹ bắt trẻ làm những việc trẻ không muốn. Phụ huynh cháu Bảo An nói rằng: Khi trẻ đang chơi mà bố mẹ gọi trẻ đi rửa tay, trẻ nhất quyết không chịu rửa,

khi bố mẹ rửa cho lại khóc và chùi tay xuống đất làm cho tay bẩn hơn. Một phụ huynh khác thì nói con chị rất hay khóc và chống đối như vậy khi trẻ không được làm theo ý của mình. Điều này chứng tỏ phụ huynh cũng đã nhận thức được biểu hiện này của trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 để từ đó có cách chăm sóc, giáo dục cho phù hợp. Không có phụ huynh nào lựa chọn phương án là trẻ bỏ đi chỗ khác.

Bên cạnh đó có 2 phụ huynh chiếm 3,33% nói rằng họ thấy trẻ làm theo ý bố mẹ. Qua tìm hiểu tôi được biết đây là những phụ huynh có cách giáo dục trẻ rất nghiêm khắc, họ thường đánh phạt mỗi khi trẻ không làm theo ý của bố mẹ, chính vì thế những trẻ này thường rất sợ bị đánh, bố mẹ đồng ý gì trẻ mới làm. Những phụ huynh này muốn tốt cho con, muốn con làm theo những gì cha mẹ áp đặt sẵn, như vậy chưa hẳn đã thực sự tốt cho trẻ. Khi bị áp đặt trẻ sẽ giảm sự tự tin và luôn lo sợ không làm vừa ý bố mẹ. Quan sát trên lớp tôi thấy 2 trẻ này thường ít hiếu động và nhút nhát hơn các trẻ khác có lẽ do ở nhà bố mẹ thường cấm đoán trẻ chơi.

Cha mẹ có ảnh hưởng rất lớn đến trẻ, nhất là trong giai đoạn này, chính vì vậy mà các bậc phụ huynh cần nắm rõ những biểu hiện của trẻ một cách rõ ràng hơn. Khi được hỏi: “*Anh (chị) có thấy những biểu hiện hỗn láo ở trẻ không?*”. Có 59 phụ huynh chiếm 98,33% chọn đáp án là có thấy hiện tượng hỗn láo ở trẻ. Những phụ huynh này nói rằng, họ đã tìm hiểu những đặc điểm, biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 và đã nắm được điều này, do vậy nên khi gặp phải họ không quá bất ngờ và lúng túng. Phụ huynh của cháu Thùy Lâm nói: “Con chị khi nghe các anh chị cùng xóm nói chuyện với nhau xưng “tao”, “mày”. Lâm cũng bắt trước xưng hô như vậy với bạn. Phụ huynh của cháu Thu Hương nói: “Không biết con chị học ở đâu nhưng thỉnh thoảng ở nhà gặp chút rắc rối khi chơi đồ chơi là Hương có những câu chửi tục”. Ở giai đoạn này trẻ có rất nhiều những biểu hiện không tích cực các bậc phụ huynh phải thật khéo léo để giúp con mình phát triển tốt nhất.

Trái với ý kiến của các phụ huynh trên thì có một phụ huynh chiếm 1,67 % nói rằng họ không thấy con có biểu hiện hỗn láo. Qua tìm hiểu tôi được biết đây là gia đình có con một, phụ huynh này rất bênh con, con làm sai nhưng chị lại bênh trẻ. Đây là phụ huynh rất thương con nhưng không có nghĩa là nói dối. Nếu cứ như vậy trẻ sẽ học những tính xấu đó, điều này sẽ ảnh hưởng không tốt cho sự phát triển nhân cách của trẻ mai sau.

Qua bảng thống kê trên ta thấy hầu hết các bậc phụ huynh đã nắm được những biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, tuy nhiên vẫn còn một số phụ huynh vẫn chưa nắm được điều đó. Họ còn rất mơ hồ về những biểu hiện này, chính điều đó khiến họ có những cách giáo dục chưa hợp lí. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến hình thành tính cách sau này. Cần phải tìm hiểu nhiều hơn nữa về những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 để giúp con phát triển toàn diện.

Bảng 3: Nhận thức của phụ huynh về cách xử lí những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

Câu hỏi	Phương án trả lời	Số ý kiến	Tỉ lệ %
1. Khi trẻ làm hỏng đồ dùng trong gia đình, anh (chị) sẽ xử lí như thế nào?	A. Quát mắng, đánh trẻ	2	3,33
	B. Không nói gì.	2	3,33
	C. Nói cho trẻ hiểu phải làm như thế nào để không bị hỏng, bố mẹ làm mẫu để trẻ học theo.	56	93,34
2. Nếu trẻ nhất quyết không chịu làm theo ý bố mẹ anh (chị) sẽ?	A. Chiều theo ý của con.	2	3,33

	B. Quát mắng, ép trẻ phải làm theo.	2	3,33
	C. Dọa trẻ.	1	1,67
	D. Giải thích, nói nhẹ nhàng cho trẻ hiểu.	55	91,67
3. Khi trẻ muốn làm những việc của người lớn: nấu ăn, lái xe, khám bệnh,...bạn có cho trẻ làm không?	A. Không	2	3,33
	B. Đôi khi	3	5
	C. Cho trẻ làm những công việc phù hợp hoặc làm với đồ dùng riêng của trẻ.	55	91,67
4. Khi đang chơi cùng bạn mà trẻ quát bạn phải làm theo ý mình anh (chị) sẽ làm gì?	A. Cứ để mặc kệ trẻ	1	1,67
	B. Quát trẻ, bắt trẻ phải xin lỗi bạn.	1	1,67
	C. Nhắc nhở, khuyên trẻ không nên có hành động như vậy.	58	96,67
5. Khi trẻ hỗn láo anh (chị) sẽ?	A. Không nói gì	0	0
	B. Quát, mắng trẻ.	4	6,67
	C. Giải thích cho trẻ hiểu nói thế là sai và khuyên trẻ không được nói như vậy.	56	93,33

Phần lớn các bậc phụ huynh đã biết những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ. Ở giai đoạn này trẻ có rất nhiều những biểu hiện khác lạ mà người lớn cần chú ý. Đồng thời các bậc phụ huynh cũng phải có những cách

xử lí các biểu hiện của trẻ sao cho phù hợp. Điều này rất quan trọng vì nó ảnh hưởng đến sự hình thành và phát triển tâm lí của trẻ.

Với câu hỏi: “*Khi trẻ làm hỏng đồ dùng trong gia đình anh (chị) sẽ xử lí như thế nào?*”. Có 56 phụ huynh chiếm 93,34 % chọn đáp án nói cho trẻ hiểu phải làm như thế nào để không bị hỏng, bố mẹ làm mẫu để trẻ học theo. Đây là những gia đình có điều kiện, có thời gian để tìm hiểu về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Có phụ huynh nói rằng họ đã tìm hiểu rất nhiều trên internet, sách, báo để có thêm những kiến thức về giai đoạn này. Những phụ huynh này nhận thức rõ tầm quan trọng của việc xử lí những biểu hiện đối với tâm lí của trẻ trong giai đoạn này. Trò chuyện với phụ huynh của cháu Quân tôi được biết, mỗi khi Quân làm hỏng đồ bố mẹ cũng rất hung, rất muốn quát phạt nhưng biết rằng đánh, phạt thì con vẫn tái diễn và còn ảnh hưởng đến tâm lí nên phụ huynh phải thật khéo léo tìm cách khác để khuyên con và hướng dẫn trẻ. Hầu hết những phụ huynh khác cũng có ý kiến như vậy.

Bên cạnh đó có 2 phụ huynh chiếm 3,33 % nói rằng sẽ quát mắng, đánh phạt trẻ khi trẻ làm hỏng đồ trong gia đình. Quan điểm của những phụ huynh này là “thương cho roi cho vọt, ghét cho ngọt cho bùi”, với trẻ con mà nói cứ nhẹ nhàng nuông chiều quá trẻ sẽ hư và không nghe lời nên cũng cần phải quát mắng để trẻ sợ, phải phạt thật đau để lần sau trẻ không làm hỏng đồ nữa. Những phụ huynh này không phải là không quan tâm đến con mà cách quan tâm của họ có lẽ là chưa đúng, chưa phù hợp với đặc điểm tâm lí của trẻ đặc biệt trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Việc đánh mắng trẻ có thể làm cho trẻ sợ nhưng sẽ có rất nhiều tác động không tốt đến cả thể xác và tinh thần của trẻ và có thể làm trẻ trai lì, thời gian khủng hoảng có thể kéo dài suốt tuổi thơ ấu.

Cũng với câu hỏi này có 2 phụ huynh chiếm 3,33 % nói rằng họ không nói gì. Những phụ huynh này cho rằng vì trẻ còn nhỏ nên việc làm sai là

đương nhiên, cứ kệ trẻ rồi càng lớn trẻ sẽ càng cẩn thận hơn, cứ để trẻ làm sai rồi sẽ tự sửa. Phải chăng những phụ huynh này quá chiều con cái hay vì họ không mấy quan tâm đến con của mình mà không hề hay biết rằng trẻ cần được rèn rũa, uốn nắn từ nhỏ. Đặc biệt ở giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 này, trẻ cần được người lớn uốn nắn một cách khéo léo, tận tình thì trẻ phát triển tốt về nhân cách trở thành một con người toàn diện.

Với câu hỏi thứ 2: “*Nếu trẻ nhất quyết không chịu làm theo ý bố mẹ anh (chị) sẽ?*”. Có 55 phụ huynh chiếm 91,67 % chọn phương án là giải thích nói nhẹ nhàng cho trẻ hiểu. Những phụ huynh này đã hiểu rất rõ về tâm lí của trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Từ đó có những cách xử lí phù hợp tránh ảnh hưởng đến sự phát triển về mặt thể chất và tâm lí của trẻ.

Có 2 phụ huynh trong tổng số 60 phụ huynh lựa chọn phương án chiều theo ý của con. Cho thấy đây là những phụ huynh quá nuông chiều con. Hầu hết những gia đình này đều thuộc diện khá giả hoặc chỉ có con một. Họ nói rằng: “Thấy con khóc lại xót con nên luôn chiều theo ý trẻ”. Những phụ huynh này rất thương con nhưng thương con theo cách này có lẽ sẽ hình thành ở trẻ những tính cách không tốt: ương bướng, ỷ lại...

Cũng với câu hỏi này có 1 phụ huynh chiếm 1,67% chọn phương án là dọa trẻ. Quan điểm của những phụ huynh này là trẻ còn nhỏ không biết gì vì vậy cứ dọa những điều trẻ sợ: không rửa tay bố nhốt vào nhà vệ sinh đấy, không ăn cơm sẽ bị treo lên quạt trần... để trẻ sợ và làm theo. Cách xử lí như vậy chỉ mang tính chất tạm thời mà nó còn hình thành trong trẻ những nỗi sợ hãi. Theo tôi những phụ huynh này nên xem xét và nhìn nhận lại cách ứng xử của mình với trẻ để giúp trẻ phát triển tốt hơn.

Có 2 phụ huynh trong số 60 phụ huynh nói rằng sẽ quát mắng, ép trẻ phải làm theo. Qua điều tra tôi được biết đây là những gia đình làm nông, không có điều kiện lại thêm công việc vất vả khiến họ rất bực mình và thường

hay cấu gấu, quát mắng trẻ. Đối với trẻ nên tạo cho trẻ môi trường thích hợp để trẻ được thể hiện mình, được làm những việc phù hợp, khám phá những điều mà trẻ có thể.

Ở giai đoạn này trẻ có nhu cầu khẳng định mình rất lớn, nhưng liệu các bậc phụ huynh có nắm được điều đó để giúp trẻ sớm vượt qua giai đoạn khủng hoảng về tâm lí.

Với câu hỏi thứ 3: *“Khi trẻ muốn làm những việc của người lớn: nấu ăn, lái xe, khám bệnh,...bạn có cho trẻ làm không?”*. Có 55 phụ huynh trong tổng số 60 phụ huynh lựa chọn phương án cho trẻ làm những công việc phù hợp hoặc làm với đồ dùng riêng. Điều này chứng tỏ đây là những phụ huynh có nhận thức rộng về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, khi được làm những việc giống người lớn trẻ sẽ vừa chơi, vừa học được rất nhiều điều, được thỏa mãn nhu cầu làm người lớn khiến trẻ khẳng định mình hơn. Có phụ huynh chia sẻ : *“ Khi thấy mẹ nấu ăn trẻ cũng muốn làm giống mẹ và chị đã cho trẻ làm một số việc phù hợp và chị thấy trẻ rất vui và thích thú”*. Khi được giúp đỡ bố mẹ trẻ sẽ học được nhiều điều và thấy được vị trí vai trò của mình đối với mọi người xung quanh và xã hội.

Bên cạnh đó có 2 phụ huynh chiếm 3,33% chọn phương án là không cho trẻ làm. Những phụ huynh này cho rằng trẻ còn nhỏ chưa làm được việc gì, động đến gì lại đổ vỡ có khi còn làm trẻ bị đau nên tốt nhất không cho trẻ làm. Khi nào đến tuổi trẻ sẽ tự làm được. Đây là những phụ huynh rất quan tâm đến con nhưng chưa đúng cách. Việc không cho trẻ làm sẽ kìm hãm khả năng học tập và sáng tạo của trẻ.

Cũng với câu hỏi này có 3 phụ huynh chiếm 5% chọn phương án đôi khi cho trẻ làm những việc của người lớn. Theo kết quả tìm hiểu về những gia đình này thấy rằng, những phụ huynh này thường rất bận rộn, thường phải làm theo ca nên không thường xuyên ở nhà. Theo quan sát trên lớp tôi thấy rằng

những trẻ này thường không biết làm những công việc như: tưới cây, quét nhà... có lẽ vì ở nhà trẻ không được làm nên không biết những công việc này.

Với câu hỏi thứ 4: “*Khi đang chơi cùng bạn mà trẻ quát bạn phải làm theo ý mình anh (chị) sẽ làm gì?*” Đã có 58 phụ huynh lựa chọn đáp án nhắc nhở, khuyên trẻ không nên có hành động như vậy. Những phụ huynh này có nhận thức tốt về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 vì vậy họ nắm được những cách ứng xử khéo léo phù hợp với từng hoàn cảnh giúp trẻ phát triển toàn diện.

Trái với ý kiến của những phụ huynh trên có 1 phụ huynh chọn phương án mặc kệ trẻ. Quan điểm của những phụ huynh này cho rằng trẻ con không thể tránh khỏi việc tranh giành đồ chơi hoặc cãi nhau. Nhưng trẻ lại nhanh quên nên xong là thôi, sẽ chẳng làm sao cả. Những phụ huynh này không biết được rằng như vậy là đang tạo ra cho trẻ một thói quen xấu hay quát nạt người khác.

Cũng với câu hỏi này có 1 phụ huynh chiếm 1,67% lựa chọn phương án quát trẻ, bắt trẻ phải xin lỗi bạn. Qua kết quả tìm hiểu gia đình này thấy rằng bố mẹ của trẻ thường xuyên đi vắng, trẻ ở với ông bà nội, ông lại rất nghiêm khắc và gia trưởng nên thường hay quát mắng mỗi khi trẻ làm sai. Nếu trẻ phải xin lỗi bạn mà không biết vì sao mình sai sẽ tạo ở trẻ một tâm lí không tốt, điều này làm cho trẻ phát triển theo hướng tiêu cực.

Trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 có rất nhiều những biểu hiện khiến cha mẹ rất bực mình, nhưng lại phải thật bình tĩnh để có những cách xử lí cho phù hợp, khéo léo giúp trẻ phát triển tốt nhất. Với câu hỏi thứ 5: “*Khi trẻ hỗn láo anh (chị) sẽ?*” Không có phụ huynh nào lựa chọn phương án là không nói gì vì hầu hết phụ huynh đều không đồng tình khi thấy trẻ hỗn láo. Có 56 phụ huynh trong tổng số 60 phụ huynh cho rằng nên giải thích cho trẻ hiểu nói thế là sai và khuyên trẻ không được nói như vậy. Những phụ huynh này có nhận thức tốt về tâm lí của trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3,

từ đó có những cách ứng xử cho hợp lí. Phụ huynh cháu Mai Trang nói : “Tôi đã rất bất ngờ khi thấy con nói bậy, hỗn láo, tôi cũng đã rất bực mình nhưng đã kìm chế bản thân vì biết rằng con đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3”. Ở giai đoạn này trẻ cần được cha mẹ cảm thông và chia sẻ những mong muốn của mình.

Trái với những ý kiến của các phụ huynh trên thì đã có 4 phụ huynh chiếm 6,67% chọn phương án quát mắng trẻ. Khi trao đổi với những phụ huynh này thì họ nói rằng khi trẻ hỗn láo họ rất bực mình nên đã quát mắng trẻ ngay cho đỡ bực, đến khi bình tĩnh lại thấy mình làm như thế là không đúng nhưng lúc đó cũng không kìm chế được. Cũng thông cảm cho những phụ huynh này vì có quá nhiều công việc và áp lực trong công việc và trong cuộc sống nên họ mất bình tĩnh trong khi ứng xử với con cái. Nhưng đây là giai đoạn quan trọng cần sự kiên trì bình tĩnh thì mới có được những kết quả tốt nhất.

Sự tác động của cha mẹ đến trẻ trong giai đoạn này rất quan trọng do vậy mà các bậc phụ huynh cần phải thường xuyên quan tâm đến con, hiểu tâm lí trẻ để có những cách ứng xử cho phù hợp, điều này sẽ giúp trẻ phát triển tốt về mọi mặt đặc biệt là tâm lí.

Bảng 4: Nhận thức của phụ huynh về cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

Câu hỏi	Phương án trả lời	Số ý kiến	Tỉ lệ %
1. Theo anh (chị) những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 có thể rút ngắn được không?	A. Không	2	3,33
	B. Có	58	96,67

2. Theo anh (chị) nên giáo dục trẻ bằng cách nào?	A. Chiều theo ý trẻ, trẻ muốn gì được nấy.	1	1,67
	B. Có những hình phạt nặng.	1	1,67
	C. Dành nhiều thời gian trò chuyện với trẻ để hiểu những mong muốn của trẻ.	58	96,67
3. Khi trẻ làm sai cha, mẹ nên?	A. Mặc kệ trẻ	0	0
	B. Đánh phạt trẻ	3	5
	C. Cư xử nhẹ nhàng, kiên nhẫn lắng nghe trẻ, khuyên trẻ.	57	95
4. Theo anh (chị) phải làm gì để giúp trẻ nhanh chóng vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3?	A. Chiều theo ý trẻ	2	3,33
	B. Cho trẻ học nhiều	0	0
	C. Tạo điều kiện cho trẻ vui chơi nhiều, nhất là trò chơi đóng vai theo chủ đề.	58	96,67
5. Theo anh (chị) có nên dùng biện pháp trách phạt không?	A. Có	1	1,67
	B. Không	59	98,33

Theo kết quả điều tra ở bảng trên có thể thấy được rằng hầu hết các bậc phụ huynh đã có nhận thức tốt về cách giáo dục trẻ trong giai đoạn này, tuy nhiên vẫn còn một vài phụ huynh chưa mấy quan tâm đến vấn đề này. Điều này được cụ thể như sau:

Đối với câu hỏi thứ nhất: “*Theo anh (chị) những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 có thể rút ngắn được không?*” Đã có 58 phụ huynh trong tổng số 60 phụ huynh lựa chọn phương án là có. Cho thấy đây là những phụ

huynh rất quan tâm đến con, thương con đồng thời họ có nhận thức tốt về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Họ biết được cách chăm sóc, giáo dục con tốt điều này giúp trẻ phát triển tốt, trở thành con người có ích cho xã hội.

Bên cạnh những ý kiến của những phụ huynh trên có 2 phụ huynh chiếm 3,33 % cho rằng không thể rút ngắn những biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Theo tìm hiểu của tôi thì được biết đây là những hoàn cảnh khó khăn, bố mẹ phải đi làm xa, trẻ ở nhà với ông bà. Quan điểm của họ là giai đoạn này tự xuất hiện rồi đến hết tuổi này sẽ tự hết. Cha mẹ không thể giúp gì được. Những phụ huynh này không phải không quan tâm đến con mà vì nhận thức của họ chưa đúng, chưa hiểu hết về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3.

Với câu hỏi thứ 2: *“Theo anh (chị) nên giáo dục trẻ bằng cách nào?”* Có 58 phụ huynh chiếm 96,67 % lựa chọn phương án dành nhiều thời gian trò chuyện với trẻ để hiểu những mong muốn của trẻ. Cho thấy đây là những phụ huynh có trình độ nhận thức rộng, họ hiểu được ý nghĩa và những tác động của giai đoạn này đối với trẻ, chính vì thế có những cách giáo dục hợp lí. Họ mong rằng với cách này trẻ sẽ sớm vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3.

Ngoài những ý kiến trên có 1 phụ huynh chiếm 1,67% lựa chọn phương án chiều theo ý trẻ, trẻ muốn gì được nấy. Đây là những gia đình có điều kiện và là con một nên họ rất cưng chiều con. Nhưng họ không biết rằng chiều theo ý trẻ như vậy sẽ hình thành ở trẻ những tính xấu. Theo tôi quan sát trên lớp thì trẻ này khi chơi khi chơi đồ chơi xong thường không tự giác cất đồ chơi, hay giành đồ chơi của bạn,... Do ở nhà trẻ muốn gì là được bố mẹ chiều theo nên có những hành động như vậy.

Cũng với câu hỏi này có 1 phụ huynh chiếm 1,67% cho rằng nên có những hình phạt nặng. Qua điều tra tôi biết được rằng hoàn cảnh gia đình rất khó khăn, hai vợ chồng rất hay cãi cọ nhau dẫn đến ly thân, cả hai đều phải đi làm kiếm tiền. Trẻ lại ở với bố, do hoàn cảnh khó khăn cùng với những gánh

nặng về tâm lí khiến anh hay tức giận quát mắng và phạt trẻ. Làm cha mẹ ai cũng có lúc nóng giận, tuy nhiên cách giáo dục như vậy không chỉ làm tổn hại đến thể xác của trẻ ở hiện tại mà còn ảnh hưởng lớn đến tinh thần của trẻ, khiến những biểu hiện của giai đoạn này kéo dài có thể suốt tuổi ấu thơ của trẻ.

Với câu hỏi thứ 3: “*Khi trẻ làm sai cha, mẹ nên?*” Tất cả các phụ huynh đều quan tâm, lo lắng cho con nên không có phụ huynh nào lựa chọn phương án mặc kệ trẻ. Có 3 phụ huynh chiếm 5 % lựa chọn phương án mắng phạt trẻ. Quan điểm của họ là “thương cho roi cho vọt”, trẻ mà không quát mắng thì sẽ không sợ mà còn hư. Những phụ huynh này rất thương con nhưng cách giáo dục này có lẽ chưa hợp lí. Quát mắng, đánh phạt trẻ chỉ mang tính chất tạm thời, về lâu dài sẽ ảnh hưởng đến tâm lí của trẻ.

Còn lại có 57 phụ huynh chiếm 95 % chọn phương án cư xử nhẹ nhàng, kiên nhẫn lắng nghe trẻ, khuyên trẻ. Đây là những phụ huynh luôn chăm lo cho con thật chu đáo. Họ cho rằng cần phải kiên nhẫn lắng nghe trẻ để hiểu được những mong muốn của trẻ, phải nhẹ nhàng chỉ bảo để trẻ nhận ra cái gì đúng, cái gì sai đồng thời hình thành ở trẻ nhân cách tốt để trở thành con người thành công. Trò chuyện với phụ huynh của cháu Đăng cho biết: “*Khi thấy cháu cào vào mặt bạn khác, tôi rất bực mình muốn phạt trẻ nhưng tôi đã bình tĩnh hỏi vì sao con cào bạn thì Đăng trả lời: “Vì bạn ấy lấy đồ chơi của cô giáo”. Thấy con như vậy chị lại hiểu con hơn*”. Các bậc phụ huynh hãy lắng nghe trẻ để hiểu con mình nhiều hơn.

Với câu hỏi thứ 4: “*Theo anh (chị) phải làm gì để giúp trẻ nhanh chóng vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3?*” Không có ý kiến nào cho rằng nên cho trẻ học nhiều. Có 2 phụ huynh cho rằng nên chiều theo ý con. Quan điểm của họ khi trẻ còn nhỏ thì cứ chiều theo ý của trẻ, còn khi lớn lên sẽ dạy trẻ sau. Chính sự thờ ơ này sẽ làm ảnh hưởng đến sự hình thành nhân cách của trẻ sau này.

Cũng với câu hỏi này có 58 phụ huynh lựa chọn phương án tạo điều kiện cho trẻ vui chơi nhiều, nhất là trò chơi đóng vai theo chủ đề. Ở giai đoạn này trẻ phải được vui chơi thật nhiều, thông qua các trò chơi đóng vai trẻ được thỏa mãn nhu cầu làm người lớn của mình, được làm những việc mà trẻ thích. Các phụ huynh này đã nhận thức được điều đó và luôn tạo cho trẻ những trò chơi thú vị và bổ ích.

Với câu hỏi thứ 5: “*Theo anh (chị) có nên dùng biện pháp trách phạt không?*” Có 59 phụ huynh chiếm 98,33% cho rằng không nên sử dụng biện pháp này. Cho thấy các phụ huynh này có nhận thức rộng về cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Bên cạnh đó có 1 phụ huynh đồng ý rằng nên đánh phạt trẻ. Đây là những phụ huynh cũng rất thương con, muốn tốt cho con nhưng phụ huynh này không biết rằng ở giai đoạn này nếu dùng cách mắng phạt trẻ nhiều sẽ khiến trẻ bị traai lì, không sợ mà còn ảnh hưởng đến hình thành nhân cách cho trẻ.

Ở lứa tuổi mầm non nói chung và trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 này nói riêng, người lớn không nên sử dụng những biện pháp đánh phạt trẻ. Nhìn chung các bậc phụ huynh đã có những nhận thức đúng đắn về cách giáo dục trẻ trong giai đoạn này. Tuy nhiên vẫn còn một vài phụ huynh có những nhận thức chưa đúng về phương pháp này nên vẫn chưa mang lại hiệu quả giáo dục cao cho con mình.

CHƯƠNG 3

MỘT SỐ TÁC ĐỘNG THỬ NGHIỆM NHẪM NÂNG CAO NHẬN THỨC CỦA PHỤ HUYNH VỀ GIAI ĐOẠN KHỦNG HOẢNG TUỔI LÊN 3 Ở TRẺ EM LỨA TUỔI MẦM NON

3.1. Mục tiêu thử nghiệm

Giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ảnh hưởng rất lớn đến tâm lí của trẻ , việc giáo dục trẻ trong giai đoạn này không chỉ là trách nhiệm của nhà trường mà ngay cả khi ở nhà trẻ cũng cần được sự giáo dục đúng cách của cha mẹ. Cha mẹ phải có những phương pháp giáo dục thật khéo léo giúp trẻ phát triển toàn diện và trưởng thành theo đúng nghĩa. Tuy nhiên, trình độ học vấn và tầm hiểu biết của mỗi người là khác nhau nên việc nhận thức về các phương pháp giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 là khác nhau.

Mục tiêu thử nghiệm là đưa ra những câu hỏi, những tình huống và sau đó thông qua trao đổi tư vấn và cung cấp tài liệu cần thiết về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non cho các phụ huynh nhằm nâng cao nhận thức của họ về giai đoạn này ở khu vực Phúc Thắng – Vĩnh Phúc.

3.2. Nội dung thử nghiệm

Bước đầu tôi đã mạnh dạn thử tác động đến 30 phụ huynh có con trong độ tuổi 3 – 4 tuổi.

Phụ huynh lớp thử nghiệm có 30 phụ huynh.

Phụ huynh lớp đối chứng có 30 phụ huynh.

3.2.1. Giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

- *Tình huống 1:*

Gia đình Minh Quân rất có điều kiện, bố mẹ Minh Quân rất bận rộn nên không có thời gian quan tâm đến con, thường để Quân ở với bà. Từ khi lên 3 tuổi Quân rất hay khóc, ăn vạ, bướng bỉnh, bà lo cho cháu, thương cháu nên mỗi khi cháu đòi gì bà lại đáp ứng mọi việc trẻ muốn. Mẹ Quân thấy vậy liền

giải thích cho bà: “Mẹ đừng chiều cháu quá, bây giờ cháu đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 nên thường có những biểu hiện như vậy, mẹ đừng lo lắng quá mẹ nhé”.

Anh (chị) thấy cách giải quyết của mẹ Quân đã phù hợp chưa?

A: Chưa phù hợp.

B: Phù hợp vì nói vậy bà sẽ biết Quân đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và sẽ có những cách ứng xử cho phù hợp.

- *Câu hỏi:*

+ Anh (chị) có nghe đến “Khủng hoảng tuổi lên 3” bao giờ chưa?

+ Anh (chị) có biết con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không?

+ Theo anh (chị) giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lý của trẻ không?

+ Theo anh (chị) giai đoạn này có quan trọng không?

3.2.2. Biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

- *Tình huống 2:*

Một buổi chiều đi đón trẻ, khi chưa đến giờ mở cổng các phụ huynh nói chuyện với nhau, phụ huynh của cháu Việt Hoàng nói rằng: “Cháu rất ương bướng, khó bảo”. Phụ huynh của cháu Nhung lại nói rằng: “Cháu Nhung nhà tôi còn hay là vờ đồ dùng trong nhà, cứ thích làm những việc của mẹ”,... Các phụ huynh khác cũng rất lo lắng về điều này. Mẹ Lan nói: “Con chúng ta đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 nên thường có những biểu hiện: Cáu gắt, khóc ăn vạ, hốt láo, chuyên quyền...”

Anh (chị) thấy mẹ Lan nói vậy có đúng không?

A: Không đúng

B: Đúng

- *Câu hỏi:*

+ Anh (chị) thấy vào tuổi này trẻ có gì khác về tâm lí không?

+ Anh (chị) có chú ý đến những biểu hiện của trẻ không?

+ Theo anh (chị) khủng hoảng tuổi lên 3 có những biểu hiện nào sau đây?

+ Anh (chị) thấy trẻ có nhu cầu muốn làm những việc của người lớn không?

+ Khi trẻ đòi mua đồ mà không được đồng ý, anh (chị) thấy trẻ có biểu hiện như thế nào?

+ Khi anh (chị) bắt trẻ làm một việc mà trẻ không muốn làm: Rửa tay, tắm... Anh (chị) thấy biểu hiện của trẻ như thế nào?

+ Anh (chị) có thấy những biểu hiện hỗn láo ở trẻ không?

3.2.3. Cách xử lí những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

- *Tình huống 3:*

Bé Mai Trang là con trong một gia đình có điều kiện nên cha mẹ rất chăm chú cho bé, không để bé phải làm bất cứ việc gì vì sợ ảnh hưởng đến sức khỏe của trẻ. Một lần, mẹ đang nấu cơm, Trang lại gần mẹ và nói: “Mẹ ơi! Cho con nấu cơm giống như mẹ với nhé”.

Anh (chị) sẽ chọn phương án giải quyết nào sau đây?

A: Không cho trẻ nấu cùng.

B: Sẽ cho trẻ giúp đỡ mẹ những công việc vừa sức hoặc cho trẻ làm với đồ dùng riêng của trẻ.

- *Câu hỏi:*

+ Khi trẻ làm hỏng đồ dùng trong gia đình, anh (chị) sẽ xử lí như thế nào?

+ Nếu trẻ nhất quyết không chịu làm theo ý bố mẹ anh (chị) sẽ?

+ Khi trẻ muốn làm những việc của người lớn: nấu ăn, lái xe, khám bệnh... bạn có cho trẻ làm không?

+ Khi đang chơi cùng bạn mà trẻ quát bạn phải làm theo ý mình anh (chị) sẽ làm gì?

+ Khi trẻ hỗn láo anh (chị) sẽ?

3.2.4. Cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

- *Tình huống 4:*

Trang là con một trong gia đình nên được bố mẹ rất chiều. Nam thường sang nhà để chơi cùng Trang. Một hôm 2 bạn đang chơi xếp hình Trang đã quát bạn: “Nam không được xếp như vậy, phải xếp giống tớ, nếu không tớ không cho chơi đồ chơi của tớ nữa”. Nghe vậy, mẹ Trang đến gần và nói: “Con đừng nói bạn như vậy, mỗi bạn có cách xếp khác nhau và đều rất đẹp, chúng mình phải chơi cùng nhau để cùng giúp nhau xếp được những hình đẹp hơn chứ”

Anh (chị) nghĩ thế nào về phương án trên?

A: Cứ để trẻ tự giả quyết

B: Tôi đồng tình với cách giải quyết như trong tình huống.

- *Câu hỏi:*

+ Theo anh (chị) những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 có thể rút ngắn được không?

+ Theo anh (chị) nên giáo dục trẻ bằng cách nào?

+ Khi trẻ làm sai cha, mẹ nên?

+ Theo anh (chị) phải làm gì để giúp trẻ nhanh chóng vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3?

+ Theo anh (chị) có nên sử dụng biện pháp trách phạt không?

3.3. Tiến hành tác động

Bước 1: Dùng cho bên đối chứng

Đưa ra các câu hỏi và cho phụ huynh trả lời để biết được nhận thức của họ về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non và cách giải quyết một số tình huống.

Bước 2: Dùng cho bên thử nghiệm.

Đến nhà một số trẻ đồng thời kết hợp với giáo viên chủ nhiệm tổ chức họp phụ huynh để:

- Nêu nội dung trao đổi về khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non thông qua các tình huống.

- Cung cấp cho họ một số tài liệu cần thiết như : “Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non – Nguyễn Ánh Tuyết, Nxb ĐHSP (2007)”, “Giáo dục gia đình – Nxb GDHN (1978)”.

- Các bậc phụ huynh nghiên cứu, trao đổi đưa ra ý kiến và phương án lựa chọn của mình.

3.4. Kết quả của quá trình tác động

Bảng 5: Giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

Câu hỏi	Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
		Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
1. Anh (chị) có nghe đến “Khủng hoảng tuổi lên 3” bao giờ chưa?	A. Đã có nghe	25	83,33	30	100
	B. Chưa nghe	5	16,67	0	0
2. Anh (chị) có biết con mình đang trong	A. Không biết	4	13,3	0	0
	B. Có biết	26	86,67	30	100

giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không?					
3. Theo anh (chị) giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lý của trẻ không?	A. Không ảnh hưởng.	2	6,67	0	0
	B. Có ảnh hưởng	28	93,33	30	100
4. Theo anh (chị) giai đoạn này có quan trọng không?	A. Không	3	10	0	0
	B. Có	27	90	30	100

- Tình huống 1:

Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
	Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
A: Chưa phù hợp.	3	10	0	0
B. Phù hợp vì nói vậy bà sẽ biết Quân đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và sẽ có những cách ứng xử cho phù hợp.	27	90	30	100

- Kết quả bên đối chứng: Qua kết quả thu được ở bảng trên cho thấy rằng, nhìn chung các bậc phụ huynh đã có nhận thức về thời gian, thời điểm của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Họ luôn quan tâm đến trẻ trong độ tuổi này, biết được ảnh hưởng của giai đoạn này đến trẻ, từ đó có những biện pháp giáo dục phù hợp.

Tuy nhiên, vẫn còn một số phụ huynh nhận thức chưa thực sự sâu sắc về giai đoạn này. Những phụ huynh này còn thiếu quan tâm đến con nên không nắm được các giai đoạn phát triển tâm lí của trẻ, nhất là giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Điều này có ảnh hưởng rất lớn đến trẻ, bởi các phụ huynh không nắm được tác động của giai đoạn này đến tâm lí trẻ sẽ khiến trẻ phát triển theo hướng tiêu cực.

- Kết quả bên thử nghiệm: Sau khi được cung cấp những tài liệu cần thiết về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 và được tư vấn trao đổi, tham khảo ý kiến của mọi người. Những bậc phụ huynh này đã nhận thức đúng đắn về thời gian, thời điểm của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Đã có 100 % các bậc phụ huynh đưa ra những lựa chọn đúng, điều này cho thấy rằng họ đã chú ý, quan tâm đến con nhiều hơn, điều này sẽ giúp trẻ phát triển tốt nhất cả về thể chất và tinh thần.

Kết quả của việc thử nghiệm: Các bậc phụ huynh đã có được những nhận thức đúng đắn về thời gian, thời điểm của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, các phụ huynh đã nhận biết được ảnh hưởng của giai đoạn này đối với trẻ. Thử nghiệm đã thành công.

Bảng 6: Biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

Câu hỏi	Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
		Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
1. Anh (chị) thấy vào tuổi này trẻ có gì khác về tâm lí không?	A. Có	22	73,33	30	100
	B. Không	5	16,67	0	0
	C. Không quan tâm.	3	10	0	0

2. Anh (chị) có chú ý đến những biểu hiện của trẻ không?	A. Có	20	66,67	30	100
	B. Không	5	16,67	0	0
	C. Đôi khi.	5	16,67	0	0
3. Theo anh (chị) khủng hoảng tuổi lên 3 có những biểu hiện nào sau đây?	A. Ngang nghạnh, bướng bỉnh.	5	16,67	0	0
	B. Chuyên quyền	2	6,67	0	0
	C. Muốn khẳng định mình.	4	13,33	0	0
	D. Cả 3 ý trên	19	63,33	30	100
4. Anh (chị) thấy trẻ có nhu cầu muốn làm những việc của người lớn không?	A. Không	5	16,67	0	0
	B. Có	25	83,33	30	100
5. Khi trẻ đòi mua đồ mà không được đồng ý, anh (chị) thấy trẻ có biểu hiện như thế nào?	A. Bỏ đi không đòi nữa.	2	6,67	0	0
	B. Đòi mua cái khác.	4	13,33	0	0
	C. Khóc, ăn vạ, đòi mua bằng được.	24	80	30	100
6. Khi anh (chị) bắt trẻ làm một việc mà trẻ không muốn làm: Rửa tay, tắm, ...Anh (chị) thấy biểu hiện của trẻ như thế nào?	A. Làm theo lời bố mẹ	3	10	0	0
	B. Bỏ đi chỗ khác	5	16,67	0	0
	C. Khóc, chống đối không muốn làm.	22	73,33	30	100
7. Anh (chị) có thấy những biểu hiện hỗn láo ở trẻ không?	A. Có	23	76,67	30	100
	B. Không	7	23,33	0	0

- Tình huống 2:

Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
	Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
A: Không đúng	5	16,66	0	0
B. Đúng.	25	83,33	30	100

- Kết quả bên đối chứng: Kết quả ở bảng trên cho thấy rằng hầu hết các bậc phụ huynh đều đã có nhận thức đúng về biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Các phụ huynh này luôn chú ý, quan sát những biểu hiện của trẻ giúp trẻ phát triển tốt hơn. Tuy nhiên, vẫn còn một số phụ huynh chưa nhận thức đúng về các biểu hiện của giai đoạn này, những phụ huynh này thờ ơ hoặc coi đó là chuyện bình thường nên không mấy quan tâm, điều này ảnh hưởng rất lớn đến tâm lí của trẻ.

- Kết quả bên thử nghiệm: 100 % phụ huynh đã có nhận thức đúng đắn về các biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em. Những phụ huynh này nắm được những biểu hiện để có những cách giáo dục cho phù hợp tránh những tác động tiêu cực làm ảnh hưởng đến tâm lí của trẻ.

Việc tác động đã giúp cho các phụ huynh nhận thức đúng đắn và hiểu biết hơn về biểu hiện của giai đoạn này. Thử nghiệm đã đạt được thành công.

Bảng 7: Cách xử lý những biểu hiện của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non.

Câu hỏi	Phương án trả lời	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
		Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
1. Khi trẻ làm hỏng đồ dùng trong gia đình, anh (chị) sẽ xử lý như thế nào?	A. Quát mắng, đánh trẻ	5	16,67	0	0
	B. Không nói gì.	3	10	0	0
	C. Nói cho trẻ hiểu phải làm như thế nào để không bị hỏng, bố mẹ làm mẫu để trẻ học theo.	22	73,33	30	100
2. Nếu trẻ nhất quyết không chịu làm theo ý bố mẹ, anh (chị) sẽ?	A. Chiều theo ý của con.	5	16,67	0	0
	B. Quát mắng, ép trẻ phải làm theo.	4	13,33	0	0
	C. Dọa trẻ.	1	3,33	0	0
	D. Giải thích, nói nhẹ nhàng cho trẻ hiểu.	20	66,67	30	100
3. Khi trẻ muốn làm những việc của người lớn: nấu ăn, lái xe, khám bệnh,... bạn có	A. Không	3	10	0	0
	B. Đôi khi	3	10	0	0
	C. Cho trẻ làm những công việc	24	80	30	100

cho trẻ làm không?	phù hợp hoặc làm với đồ dùng riêng của trẻ.				
4. Khi đang chơi cùng bạn mà trẻ quát bạn phải làm theo ý mình anh (chị) sẽ làm gì?	A. Cứ để mặc kệ trẻ	1	3,33	0	0
	B. Quát trẻ, bắt trẻ phải xin lỗi bạn.	3	10	0	0
	C. Nhắc nhở, khuyên trẻ không nên có hành động như vậy.	26	86,67	30	100
5. Khi trẻ hỗn láo anh (chị) sẽ?	A. Không nói gì	1	3,33	0	0
	B. Quát, mắng trẻ.	4	13,33	0	0
	C. Giải thích cho trẻ hiểu nói thế là sai và khuyên trẻ không được nói như vậy.	25	83,34	30	100

- Tình huống 3:

Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
	Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
A: Không cho trẻ nấu cùng.	4	13,33	0	0
B: Sẽ cho trẻ giúp đỡ mẹ những công việc vừa sức hoặc cho trẻ làm với đồ dùng riêng của trẻ.	26	86,67	30	100

- Kết quả bên đối chứng: Mỗi bậc phụ huynh đều có những cách xử lý các biểu hiện khác nhau của trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, nhìn chung đều theo hướng không sử dụng đến trách phạt trẻ, chỉ áp dụng những cách khuyên bảo trẻ một cách nhẹ nhàng và khéo léo. Bên cạnh đó vẫn còn một số phụ huynh có những cách xử lý chưa hợp lý, thường quát mắng đánh phạt trẻ, điều này sẽ ảnh hưởng rất lớn đến thể xác và tinh thần của trẻ.

- Kết quả bên thử nghiệm: Tất cả có 30 phụ huynh sau khi được phỏng vấn, trò chuyện và tham khảo tài liệu thì đều có những nhận thức đúng đắn về cách ứng xử với trẻ trong giai đoạn này. Những phụ huynh này đã biết tìm chế mỗi khi thấy những biểu hiện tiêu cực của trẻ, để có những cách ứng xử cho phù hợp giúp hình thành ở trẻ những nét tính cách tốt làm tiền đề cho sự phát triển nhân cách của trẻ sau này.

Việc tác động đã giúp cho các bậc phụ huynh có những thay đổi trong suy nghĩ theo hướng tích cực và đã có những nhận thức đúng đắn hơn về cách xử lý những biểu hiện của trẻ trong giai đoạn này. Thử nghiệm đã đạt được thành công.

Bảng 8: Cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non

Câu hỏi	Phương án trả lời	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
		Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
1. Theo anh (chị) những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 có thể rút ngắn được không?	A.Không	5	16,67	0	0
	B. Có	25	83,33	30	100

2. Theo anh (chị) nên giáo dục trẻ bằng cách nào?	A. Chiều theo ý trẻ, trẻ muốn gì được nấy.	2	6,67	0	0
	B. Có những hình phạt nặng.	4	13,33	0	0
	C. Dành nhiều thời gian trò chuyện với trẻ để hiểu những mong muốn của trẻ.	24	80	30	100
3. Khi trẻ làm sai cha, mẹ nên?	A. Mắc kệ trẻ	1	3,33	0	0
	B. Đánh phạt trẻ	4	13,33	0	0
	C. Cư xử nhẹ nhàng, kiên nhẫn lắng nghe trẻ, khuyên trẻ.	25	83,33	30	100
4. Theo anh (chị) phải làm gì để giúp trẻ nhanh chóng vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3?	A. Chiều theo ý trẻ	5	16,67	0	0
	B. Cho trẻ học nhiều	2	6,67	0	0
	C. Tạo điều kiện cho trẻ vui chơi nhiều, nhất là trò chơi đóng vai theo chủ đề.	23	76,67	30	100
5. Theo anh (chị) có nên dùng biện pháp trách phạt không?	A. Có	5	16,67	0	0
	B. Không	25	83,33	30	100

- Tình huống 4:

Phương án lựa chọn	Bên đối chứng		Bên thử nghiệm	
	Số ý kiến	Tỷ lệ %	Số ý kiến	Tỷ lệ %
A: Cứ để trẻ tự giả quyết	4	13,33	0	0
B: Tôi đồng tình với cách giải quyết như trong tình huống.	26	86,67	30	100

- Kết quả bên đối chứng: Qua kết quả điều tra thực trạng và giải quyết tình huống đã cho thấy rằng phần lớn các phụ huynh đều biết được cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, họ luôn chú ý dành nhiều thời gian để trò chuyện, lắng nghe trẻ, sẽ giúp trẻ phát triển một cách tốt nhất. Tuy nhiên, còn một vài phụ huynh vẫn chưa quan tâm đến việc giáo dục trẻ, không mấy quan tâm đến mong muốn của trẻ, không lắng nghe con mình muốn gì.

- Kết quả bên thử nghiệm: Tất cả các phụ huynh đã nhận thức được cách giáo dục trẻ trong giai đoạn này. Những phụ huynh này luôn giành nhiều thời gian trò chuyện cùng con, tổ chức cho con những trò chơi thú vị và bổ ích,... từ đó sẽ giúp trẻ phát triển tốt nhất về mọi mặt.

Việc tác động đã giúp cho các bậc phụ huynh có thêm những hiểu biết về cách giáo dục trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non. Họ đã biết phải giáo dục theo hướng nào để con phát triển tốt nhất. Thử nghiệm đã thành công.

Tóm lại, sau khi được tư vấn, đưa ra các tình huống để trao đổi, và tham khảo những tài liệu cần thiết về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non thì 30 phụ huynh được tác động thử nghiệm đã có những nhận thức đúng đắn hơn về giai đoạn này. Nhận thức của các phụ huynh đã thay đổi theo hướng tích cực.

KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

1. Kết luận

Qua quá trình tìm hiểu và nghiên cứu thực trạng nhận thức của phụ huynh về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non khu vực Phúc Thắng – Vĩnh Phúc. Hàng ngày được tiếp xúc, được chăm sóc bữa ăn, giấc ngủ và quan sát những biểu hiện, hành vi của trẻ, được tiếp xúc trao đổi với các bậc phụ huynh đã giúp tôi thấy được rằng:

Trẻ ở độ tuổi mầm non nói chung và trẻ trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 nói riêng đang phát triển về mọi mặt cả thể chất và trí tuệ. Ở giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 trẻ rất hiếu động và luôn không ngừng tìm hiểu và khám phá môi trường xung quanh, bên cạnh đó cũng có những biểu hiện không đúng, không phù hợp như hỗn láo, ương bướng, chuyên quyền,... Chính vì vậy mà các bậc phụ huynh phải có nhận thức tốt về giai đoạn này để giúp con mình phát triển một cách toàn diện.

Mỗi phụ huynh đều có những nhận thức, quan điểm riêng của mình về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3. Có những bậc phụ huynh có nhận thức đúng đắn về giai đoạn này, họ nắm được các biểu hiện của trẻ từ đó có những cách xử lý thật khéo léo, giáo dục con cho phù hợp. Những phụ huynh này luôn tạo điều kiện cho con được vui chơi và hoạt động và học tập thật phù hợp để giúp trẻ phát triển tốt về mọi mặt. Tuy nhiên, bên cạnh đó vẫn còn một vài phụ huynh có những nhận thức hạn chế về giai đoạn này. Những phụ huynh này chưa nắm được những ảnh hưởng của giai đoạn này đến sự phát triển tâm lí của trẻ và cũng chưa biết cách giáo dục trẻ. Điều này làm ảnh hưởng đến trẻ rất nhiều, chính sự hạn chế trong nhận thức của cha mẹ đã làm cho trẻ có những sai lệch trong hành vi cũng như trong nhận thức của trẻ. Từ đó sẽ làm ảnh hưởng đến sự phát triển của trẻ sau này.

Việc tác động thử nghiệm về nhận thức về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 đối với 30 phụ huynh đã thu được kết quả rõ rệt. Sau khi được trao đổi, tư vấn và tham khảo tài liệu thì các phụ huynh đã có những thay đổi suy nghĩ theo hướng tích cực. Nhờ tác động thử nghiệm mà các bậc phụ huynh đã nhận thức đúng đắn hơn về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non, họ luôn chú ý, quan tâm đến trẻ và giáo dục trẻ một cách đúng đắn để đạt được hiệu quả tốt nhất.

2. Kiến nghị

Giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 ở trẻ em lứa tuổi mầm non có ảnh hưởng rất quan trọng đến việc hình thành và phát triển nhân cách sau này. Để góp phần cho việc giáo dục trẻ đạt hiệu quả cao nhất tôi xin mạnh dạn đưa ra một vài ý kiến sau:

- Đối với giáo viên mầm non:
 - + Cần sát sao, quan tâm đến trẻ để nắm được tình hình của trẻ và nắm được ảnh hưởng của giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 đối với trẻ.
 - + Khi thấy trẻ có những biểu hiện chưa tốt cần mạnh dạn trao đổi, góp ý với phụ huynh để đưa ra những biện pháp giáo dục tốt nhất.
- Đối với phụ huynh của trẻ:
 - + Các phụ huynh cần tìm hiểu, học hỏi để có những nhận thức đúng đắn về giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3, từ đó có những cách giáo dục cho phù hợp giúp trẻ phát triển tốt nhất.
 - + Các thành viên trong gia đình cần phải thường xuyên quan tâm, chăm sóc, tạo điều kiện cho trẻ được tham gia vào các công việc trong gia đình cũng như các hoạt động học tập vui chơi, giải trí để mở rộng hiểu biết cho trẻ về thế giới xung quanh.
 - + Cần có sự kết hợp giữa gia đình và nhà trường. Các bậc phụ huynh cần thường xuyên trao đổi với giáo viên để biết được những biểu hiện của trẻ ở lớp để kịp thời đưa ra những biện pháp giáo dục thích hợp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Thị Châu, Nguyễn Thị Oanh, Trần Thị Sinh (2006), *Giáo dục học mầm non*, Nxb ĐHQG Hà Nội.
2. Phạm Khắc Chương (chủ biên) (1998), *Giáo dục gia đình*, Nxb ĐHSP Hà Nội.
3. Ngô Công Hoan (1993), *Tâm lí học gia đình*, Nxb ĐHSP Hà Nội.
4. Vũ Mạnh Quỳnh (2006), *Tư vấn ứng xử sư phạm với trẻ ở độ tuổi mẫu giáo*, Nxb ĐHQG Hà Nội.
5. Trung tâm từ điển học (2009), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng.
6. Nguyễn Ánh Tuyết (chủ biên) (2005), *Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non*, Nxb ĐHSP Hà Nội.
7. Nguyễn Quang Uẩn (chủ biên) (2005), *Tâm lí học đại cương*, Nxb ĐHQG Hà Nội.
8. Viện ngôn ngữ học, Trung tâm từ điển học (1994), *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, Nxb Giáo dục.

PHỤ LỤC
PHIẾU TRỪNG CẦU Ý KIẾN

Xin anh (chị) vui lòng cho biết một số thông tin sau:

Họ và Tên:

Nơi ở:

Nghề nghiệp:

Anh (chị) là phụ huynh của cháu:.....

Giới tính của cháu:

Xin anh (chị) vui lòng khoanh tròn vào đáp án mà anh (chị) chọn:

1. Anh (chị) có nghe đến “Khủng hoảng tuổi lên 3” bao giờ chưa?
 - A. Đã có nghe
 - B. Chưa nghe
2. Anh (chị) có biết con mình đang trong giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3 không?
 - A. Không biết
 - B. Có biết
3. Theo anh (chị) giai đoạn này có ảnh hưởng đến tâm lý của trẻ không?
 - A. Không ảnh hưởng.
 - B. Có ảnh hưởng
4. Theo anh (chị) giai đoạn này có quan trọng không?
 - A. Không
 - B. Có
5. Anh (chị) thấy vào tuổi này trẻ có gì khác về tâm lý không?
 - A. Có
 - B. Không
 - C. Không quan tâm.

6. Anh (chị) có chú ý đến những biểu hiện của trẻ không?
- A. Có
 - B. Không
 - C. Đôi khi.
7. Theo anh (chị) khủng hoảng tuổi lên 3 có những biểu hiện nào sau đây?
- A. Ngang nghạnh, bướng bỉnh.
 - B. Chuyên quyền
 - C. Muốn khẳng định mình.
 - D. Cả 3 ý trên.
8. Anh (chị) thấy trẻ có nhu cầu muốn làm những việc của người lớn không?
- A. Không
 - B. Có
9. Khi trẻ đòi mua đồ mà không được đồng ý, anh (chị) thấy trẻ có biểu hiện như thế nào?
- A. Bỏ đi không đòi nữa.
 - B. Đòi mua cái khác.
 - C. Khóc, ăn vạ, đòi mua bằng được.
10. Khi anh (chị) bắt trẻ làm một việc mà trẻ không muốn làm: Rửa tay, tắm,... Anh (chị) thấy biểu hiện của trẻ như thế nào?
- A. Làm theo lời bố mẹ
 - B. Bỏ đi chỗ khác
 - C. Khóc, chống đối không muốn làm.
11. Anh (chị) có thấy những biểu hiện hỗn láo ở trẻ không?
- A. Có
 - B. Không
12. Khi trẻ làm hỏng đồ dùng trong gia đình, anh (chị) sẽ xử lí như thế nào?
- A. Quát mắng, đánh trẻ

B. Không nói gì.

C. Nói cho trẻ hiểu phải làm như thế nào để không bị hỏng, bố mẹ làm mẫu để trẻ học theo.

13. Nếu trẻ nhất quyết không chịu làm theo ý bố mẹ anh (chị) sẽ?

A. Chiều theo ý của con.

B. Quát mắng, ép trẻ phải làm theo.

C. Dọa trẻ.

D. Giải thích, nói nhẹ nhàng cho trẻ hiểu.

14. Khi trẻ muốn làm những việc của người lớn: nấu ăn, lái xe, khám bệnh,... bạn có cho trẻ làm không?

A. Không

B. Đôi khi

C. Cho trẻ làm những công việc phù hợp hoặc làm với đồ dùng riêng của trẻ.

15. Khi đang chơi cùng bạn mà trẻ quát bạn phải làm theo ý mình anh (chị) sẽ làm gì?

A. Cứ để mặc kệ trẻ

B. Quát trẻ, bắt trẻ phải xin lỗi bạn.

C. Nhắc nhở, khuyên trẻ không nên có hành động như vậy.

16. Khi trẻ hỗn láo anh (chị) sẽ?

A. Không nói gì

B. Quát, mắng trẻ.

C. Giải thích cho trẻ hiểu nói thế là sai và khuyên trẻ không được nói như vậy.

17. Theo anh (chị) những biểu hiện của khủng hoảng tuổi lên 3 có thể rút ngắn được không?

A. Không

B. Có

18. Theo anh (chị) nên giáo dục trẻ bằng cách nào?
- A. Chiều theo ý trẻ, trẻ muốn gì được nấy.
 - B. Có những hình phạt nặng.
 - C. Dành nhiều thời gian trò chuyện với trẻ để hiểu những mong muốn của trẻ.
19. Khi trẻ làm sai cha, mẹ nên?
- A. Mắc kệ trẻ
 - B. Đánh phạt trẻ
 - C. Cư xử nhẹ nhàng, kiên nhẫn lắng nghe trẻ, khuyên trẻ.
20. Theo anh (chị) phải làm gì để giúp trẻ nhanh chóng vượt qua giai đoạn khủng hoảng tuổi lên 3?
- A. Chiều theo ý trẻ
 - B. Cho trẻ học nhiều
 - C. Tạo điều kiện cho trẻ vui chơi nhiều, nhất là trò chơi đóng vai theo chủ đề.
21. Theo anh (chị) có nên dùng biện pháp trách phạt không?
- A. Có
 - B. Không